

Mikko Koskinen

SIVUANSIOT TULIVAT RAAOISTA HANTTIHOMMISTA

Maalaispitäjässä olivat mahdollisuudet kunnollisiin sivutienesteihin tiukassa. Työn "perässä" oli mentävä väliin pitkällekin.

"Siviiliin ko piäsin sotaväest Konevitsast, mänin het ansiohommii", kertoli maalaistalon vanhin poika Mikko. Kesällä oli kaivanut suuria viemäriöitä, valtaojia ja joskus peltojen sarkaojia. "Talvel mie oli tukiajos." Ei ollut varsinaisissa metsätöissä, sahaommissa, vaan ajomiehenä kuten isänsäkin.

Hän kiersi suurilla työmailla. Äitini Rauha muisteli Mikon kertoneen Vuokselaan kaivetusta valtaojasta, jonka leveys oli maan pinnalla viitisen metriä. Syvyys ja pohjan leveys eivät enää palautuneet mieleen. Palkka maksettiin kaivettujen maakuutioiden mukaan. Jokainen lapiollinen piti heittää niin pitkälle kuin jaksoi. Kova työmies hankki hyvin. Mikko kuului näihin. Hänen luonteensa ei suvainnut sellaista, että joku toinen olisi ollut parempi.

"Mikko tunnettiinkin sekä hurjasta, sytipäisestä luonteestaan että hirmuisesta työtahdistaan. Työstään hän sai aina tunnustusta ja kiitosta.

Mikko ei liittynyt mihinkään seuraan tai yhdistykseen. Hän katsoi sellaisenkin kahlitsevan itseään, koska toimi aina oman päänsä mukaan. Hän arvosti vain kovaa työntekeä ja työnteollaan menestyneitä ihmisiä. Menestynyt ihminen oli hänelle kannustin eikä kateuden kohde.

Hänen rehellisyytensä ja suorapuheisuutensa oli jopa pelottavaa. Auta armias, jos joku valehteli hänelle ja paljastui."

Noilla ominaisuuksillaan mies lieene ollut eräänlainen äärimmäisyys voimakastahtoisten ja itsenäisten, omassa piirissään yksimielisten vaskeloistenkin joukossa.

Talvi oli Kannaksella usein kova, joskus lumeton. Kerrankin isän piti lähteä lumen puutteen vuoksi ansioon Rautjärvelle saakka, Parikkalan lähelle.

"Metsäpomo palkkas meijät Sakkola asemal. Sielt mäntii junal Hiitolua. Meit ol neljä viis miestä ja sama verra ol hevosii. Hiitolast ol matkua ainakii parkymment kilometrii lissii. Myö oltii niiko syöttin, et saivat paljo ajomiehii ja hevosii. Meil maksettii tilikii er aikua ko muil. Ne ei olliet tietosii, jot myö suatii enemmän. Miul ol hyvä hevone ja muita isomat kuormatja tili kans. Ko myö tultii takasii junal Rauvu asemal, ni muat ol sulan keskel talvie."

Joinakin keväinä töhinsä kuului myös tukkien uittoniputus. Sitä kesti korkeintaan kuukauden verran keväässä.

"Se ol kouvvua työtä. Yhtenkii kevväin oikia ranne ol nii kipiä, et pit vettiä tukkii pikkuhaka vasemas kiäjes."

Tukit vedettiin vedestä ensin isoa ja sitten pikkuhakaa apuna käyttäen käsin niputuskoneeseen. Kuhunkin nippuun tuli "pyöreän luvun" sata tukkia. Nippu sidottiin koneella kiinni kahdesta kohdasta langalla. Sen jälkeen nippu pudotettiin veteen ja alkoi seuraavan veto koneeseen. Niput koottiin puomien sisällä lautoiksi.

"Näitä lauttoja vietii Käkisalmie päi, Venäjäl ja Neva kautta Suomelaheheranniko sahoil ja tehtaihe."

Kylän omat metsät olivat liki parinkymmenen kilometrin päässä, mutta naapuripitäjissä oli lähellä sankat metsät. Taipaleenjoen varrelle puut ajettiin hevosilla yleensä Raudusta.

Metsäpirtin suurin työmaa 1930-luvun alun pulavuosina oli Saaroisten sataman liki kilometrin

mittaisen aallonmurtajan rakentaminen "häätäputyönä". Se toi Mikolle ja muille Vaskelan miehille pariaksi vuodeksi lähes pysyvän työmaan.

1930-luvulla Vaskelan väkimäärä alkoi kääntyä laskuun. Tilojen jakaminen yhä pienemmiksi ei olisi ollut järkevää. Tämän vuoksi monet hankkivat itselleen asutustilan muualta Kannakselta tai menivät töihin teollisuus- ja liikelaitoksiin.

Vaskelan, kuten koko Kannaksenkin väestössä oli eräs muusta Suomesta poikkeava erikoispiirre. Siellä oli itsenäisiä talonpoikaisperheitä ja muiden ammattien harjoittajia, mutta ei juurikaan torppareita, renkejä, piikoja ja muita vastaavia, joita oli runsaasti muualla maassa. Syy tähän oli se, että Karjalassa tiloja jaettiin 1930-luvulle saakka järkevissä mitoissa. Muualla tiloja jaettiin varsin harvoin. Nuoremmista pojista ja tytöistä tuli tämän vuoksi maattomia vanhimman veljen renkejä ja piikoja, muonamiehiä, torppareita sekä vielä huonommassa asemassa olevia.

Osin tällaisistakin syistä syntyi evakkotaipaleilla paikallisten isäntien ja itsenäisinä eläneiden karjalaisten talonpoikien välillä erimielisyyksiä. Isännät kohtelivat karjalaisia kuin renkejä ja piikoja. Nämä antoivat samalla mitalla takaisin ja viis veisasivat "öykkäreiden" antamista erilaisista työmääräyksistä.

MK

Saaroisten satamatyömaata 1930-luvun alussa. Äärimmäisenä oikealla Mikko (Nikolai) Koskinen.